

Antikacılar, birkaç kişi yüzünden adlarının «kaçakçı»ya çıkmasından şikâyetçi

Kapalıçarşı'daki
üzgün antikacıların
Aydın Bardakçı,
50 liraya yaptırdığı
tabancaların eski
eser zannıyla mali
polis tarafından
toplatıldığını
arkadaşımız Leylâ
Erduran'a gösterirken...

«Kapalıçarşı da müze uzmanları bulunsun»

Leylâ ERDURAN

6 MAYIS 1973 tarihli Resmî Gazetede Eski Eserler Kanunu yayımlandıktan sonra Kapalıçarşı antikacılarının neyesi kalmadı.

"Bir yıldan beri devamlı korku içinde yaşamak, ne keyif, ne de sabbat bıraktı bizde" diyen antikacılar derlerini şöyle özetliyorlar:

"Resmî Gazetede yayımlanan kanuna göre satarsak, hapis cezasına derhal çarptırılacağımız şeyler içinde tarihi mağaralar yazılı ve kabartmalı kayalar, tımbüller, höyükler, tiyatroolar, hipodromlar, ağırlar, köprüler, tersaneler, namazgâhlar, darphane, şifhane, şimşekhane, kum betler, hayvan ve bitki fosilleri, insan iskeletleri, maskeler, taçlar, sikkeler, minyatürler, putlar, çini, toprak, elmas, cam, ağaç, kumaş ve benzeri taşınır eşyalar ve saymakla bitmeyecek kadar çok çeşit şey var.

Siz de takdir edersiniz ki, bunların çoğu Kapalıçarşıdan içeriye giremez. Kaldı ki, büyük kaçakçılar köylerden yapıyor. Ve şimdiye kadar giden gitti. Kapalıçarşıda çok az mal kaldı. Bunlar da müzelerle kayıtlı. Satmamıza imkân yok.

Ancak öyle korkunç olaylar oluyor ki, haysiyetimiz ve şerefimizle oynamıyor. Meselâ biri kuzup ihbar etti mi, Mali Polis gelip bütün mallarımızla birlikte, bizi alıp subeye götürüyor. Orada gazetecilere, milyarıları aşığı açıklanan kaçakçılık maddeleriyle resimlerimiz çektiliyor. Belki içimizden birkaç kişi şahiden kaçakçıysa, hepimiz birden bu damgayı yiyoruz. Ve artık ailemizin yüzüne bile bakamaz oluyoruz."

PASLI TABANCALAR

Bu acıyı çok çekenlerden biri de, Aydın Bardakçı. O da başından geçenleri şöyle anlatıyor:

"Binlerce tabancam var. Bunları satmamız için adeta emir aldık müzelerden. Harp zamanından kalmış paslı tabancalar. Sonra Antakya'da 50 liraya sattığımız antikamızın ayırdedilmeceye tabancalar var. Bunları turistlere 100'er liraya satarak hayatımızı kazanıyoruz."

Bir gün bir telefon ihbarı yüzünden çuvallara doldurulan tabancalarımızla birlikte kendimi karakolda buldum. Resimlerimiz çekildi ve ertesi gün en ciddi gazetelerde bile birbucuk milyarluk kaçakçılık yaptığımız haberi çıktı. Ailem, eşin dostun yüzüne bakamaz oldum. Ekspertlerin incelemesi sonunda, mallarımız iade edilip, temiz çıkarıldık, ama biz halâ damgalı gibi hissediyoruz kendimizi.

Aslında, polisin de kabahati yok. Onların ödevi ihbar olunca mal toplamaktır. Bence en insanlı ve akıllıca yapılacak iş, Kapalıçarşıda müze ekspertlerinin bir büroda devamlı bulunmasıdır.

Sonra müze deyince aklımıza yalınz eski eserler müzesi gelmesin. Bir de Askerî Müze var. Birinin izin verdiği malı öbür müze yasaklıyor."

KANUN ENGELLİYOR

Antikacıların ortaklaşa bir derleri daha var. Paraya ihtiyacı olan bazı yaşlı hanımlar evlerindeki ufak tefek antikayı satmak için kendilerine geliyorlarmış. Antikacılar:

"Bu gün görmüş hanımların ihtiyaçtan kavrıldığını görüyoruz. Ancak kanunen götürüp müzeye incelettirmelerini söylüyoruz. Çoğunun bir adım atacak hali olmadığından evlerine meyus bir şekilde döndüğünü görüyoruz. Dermanı olup giden de sinir içinde dönüyor. Zira müze bizim verdiğimiz paranın onda birini veriyor ve mali biz kanunen satın almıyoruz."

Kanunun sarîh olarak belirttiğine göre sanat tarihini ilgilendiren toprak altı eserlerin satılması yasak. Oysa bugün Kapalıçarşıda geçen turistler yepyeni bir Kütahya tabağı bile almakta korkuyorlarmış. Çünkü bu yüzden hapsi boylayanlar bile olmuş. Satıcılar:

"Öyle komik şeyler de oluyor ki... Kanunu uygulamak isteyen fakat antikadan hiçbir şey anlamayan birtakım gürnükçülerhüdü kapılarında turistlerden eskieye benzeyen herşeyi alıyorlar. Ve derhal onları karakola götürüyorlar. Aldıklarının antika ile ilgisi olmadığı ispat edilinceye kadar hapsede kalan ve bir daha Türkiye'ye gelmeğe töğbe eden kaç zavallı turist var, bilseniz" diyorlar.

Nitekim şimdi Almanya televizyonlarında halka devamlı surette "Türkiye'den hiçbirşey almamaları" için yayın yapıyor-

muş. Ve gazetelerde hapisten çıkanların acıklı resimleri basılıp altına: "Tek günahı bir hatıra tabak veya tabanca almaktır" diye yazılıyor.

Bu şartlar altında her an korku içinde yaşayan Kapalıçarşı antikacıları:

"Kur'anın yanında yaşda yaran tabiri tam bizim için söylenmiş. İçimizden birkaç kaçakçılığını nasıl olsa devam ettiriyor ve milyonları vuruyor ama bizler ekme paramızı çıkaralım derken hastalık sahibi oluyoruz. Melelen hükümetinin çıkardığı bu kanunda olumlu değişiklikler yapılırsa daha çok turist kaybettığımız gibi haysiyetimizden de pek birşey kalmayacak" diyorlar.

Bu konu ile ilgili görüştüğümüz Mali Polis Müdürü Vural Yener ise şunları söylemiştir:

"Bu kanun o kadar çelişkili ki gerek antikacılar gerek biz aynı derecede üzgünüz. Maalesef kurunun yanında yaş da yanyor. En kısa zamanda bu kanunun değişmesi için biz de devamlı surette raporlarımızı Ankara'ya gönderiyoruz."

Ote yandan Müzeler Müdürlüğü yetkilileri de şöyle konuşmuş-tur:

"Çıktığı gündenberi bu kanunun tutarsızlığı üzerinde münakaşa ediyoruz. Olmayacak yanlışlıklar yüzünden çok kötü olaylar meydana geliyor. Ama Türkiye bitmez tükenmez antikaların kaynaştığı bir ülke olduğu için kaçakçılığı da daha insani ve demokratik yollardan önleyici kanunlar çıkarılmalıdır. Turistlerin dalavereçiliğine gelince: Birkaç iyi turiste mukabil bir çok kaçakçı turist yakalanıyor. Bir buket kır çiçeği içinde altın sikkeler kaçan turist yanına yeni bir Kütahya tabağını satın alan turist de kaçakçı diye yakalanınca hapsi boyluyor."

Bu konuda görüştüğümüz Kültür Bakanı Nermîn Neftçi ise şunları söylemiştir:

"Her iki taraf için de en haklı yolu bulmağa çalışıyoruz. Kanundaki aksaklıkları düzeltme cabası içindeyiz."